

KMD
Planavdelingen
ELU 8.3.2015

Innlegg 9.03.15 på K2 *Universell utforming mot nye høyder*,
Bergen 9. – 10. mars 2015

Fylkes- og kommunerettet arbeid med universell utforming i 2014 – forventninger til nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå

Sammenlignende studie mellom oppgave stilt på endagssamling med fylkene på Gardermoen 2. april 2014 og forslag fra deltakerne fra kommuner, fylkesmenn og fylkeskommuner på samling arrangert av på Gardermoen 24. – 25. november 2014

Problemstillingene som departementet ønsket belyst var opplegg og muligheter for tiltak for universell utforming i 2014

- basert på perspektiver, utfordringer og erfaringer
- knyttet til forventninger, metodebruk og virkemidler
- fordelt på kommunene, regionalt og nasjonalt nivå

I idédugnadene dette slått sammen til oppgaven:

- Hva slags forventninger kan stilles opp: til departementet, til fylkesmenn og fylkeskommunene og til kommunene.

Hver deltakere leverte inntil tre lapper/innspill på forslag til tiltak hver kategori: kommune, regionalt og statlig (nasjonalt) nivå. Innspillene er gruppert etter kategoriene. Videre er sammenstillingene 1 – 11 under basert på sammenfallende "sorteringsbetegnelser" som ble brukt under prosessen på samlingen for de tre kategoriene/forvaltningsnivåene.

HOVEDINNTRYKK

Gardermoen april 2014

Samlet er forventningene størst til det statlige nivået, mens innspillene var noelunde jamnt fordelt på kommunalt og regionalt nivå.

Totalt leverte 28 representanter fra fylkesmenn og fylkeskommuner 165 innspill. Størst oppmerksomhet fikk temaet *samarbeid/samordning/nettverk* (20%). Se tabell 1.

Gardermoen november 2014

Samlet er forventningene ganske likt fordelt på kommunalt, regionalt og statlig nivå. Det indikerer at kommunedeltakerne har større tro på å løse utfordringer i arbeidet med universell utfordring på eget nivå, enn fylkesrepresentantene mente i april.

Totalt ble det inngitt 159 innspill fra 50 deltakere (ca 80 fra kommunerepresentanter og ca 10% fra regionalt nivå). Også i november fikk temaet *samarbeid/samordning/nettverk* størst oppmerksomhet med 25% av alle innspill.) Se tabell 2.

Undersøkelsen i november 2014 er ikke gjort ferdig for fordeling på *Roller og arbeidsmetoder*. Her gjengis derfor bare resultatene fra 2. april 2014: Det er en klar tendens til at det forventes størst innsats nasjonalt og regionalt i rollen som myndighetsutøvere, mens kommunene forventes å arbeide med universell utforming både som samfunnsutvikler og som myndighet. Se tabell 3

SAMMENSTILLING OG VURDERING AV FORVENTNINGER TIL EMNER OG INNRETNING I ARBEIDET MED UNIVERSELL UTFORMING. (JF TABELL 1 OG 2)

Oppsummerende inntrykke av resultatene april 2014 og november 2014 er begge satt inn under hvert emne.

1. Forankring

Gardermoen april 2014

Klare markeringer av nødvendigheten med administrativ og politisk forankring i kommunene og på regionalt nivå. Ingen innspill på forankring på statlig nivå, kan indikere at lov- og regelverk "har festnet seg".

Gardermoen november 2014

Løfte arbeidet i egen organisasjon, både tverrfaglig og politisk. Inkluder tenkning/kunnskap om universell utforming i et større omfang av arbeidsoppgaver. Kontaktperson for uu permanent, ikke bare i prosjektperioder. Alle departementet og statlige aktører må forankret temaet. Innovasjon Norge særlig nevnt. Tjue av 23 innspill her rettet seg mot kommunenivået som aktør.

2. Bevisstgjøring/"oppmerksomhet"/kompetanse

G april 2014

Flest innspill. utfordringer finnes omtrent jevnt fordelt på de tre nivåene, men en klar markering at regionalt nivå har et betydelig ansvar og bør kunne gjøre mye.

G nov 2014

Utvikle spisskompetanse. Veiledning og tilsyn med kommuner. Etablere aktive nettverk. Størst forventninger til regionalt nivå. Staten skal inspirere og motivere.

3. Planlegging

G april 2014

I første rekke kommunenes område. Regionalt nivå kan gjøre ting selv, men også veilede og styrke kommunenes planleggingsarbeide.

G nov 2014

Inkludere universell utforming aktivt planveiledning og i planer både på regionalt og kommunalt nivå. Temaplaner.

4. Kartlegging/utvikling

G april 2014

Lite vektlagt totalt, men alle innspill påpeker nødvendigheten av å kartlegge og finne status for tilstand i egen kommune og for kommunale bygg og uteområder.

G nov 2014

Kartlegg, men også øke fokus på gjennomføring av tiltak. Svært få innspill; bare knyttet til kommunenivå.

5. Tiltak/prosjekter/ny handlingsplan

G april 2014

Det legges vekt på at særlig kommunene skal gjennomføre tiltak, både som handlingsplaner og piloter. Piloter kan også settes i gang på regionalt nivå. Distinkt forventning til at staten lager ny handlingsplan.

G nov 2014

Utvikle forbildeprosjekter med overføringsverdi. Støtte til det, økonomisk og organisatorisk. Informere om gode eksempler. Størst vekt på at nasjonalt og regionalt nivå skal legge til rette for det. Nasjonal handlingsplan.

6. Informasjon/formidling

G april 2014

Få innspill, men klar forventning til at staten har et oppegående nettsted med relevant informasjon og eksempler.

G nov 2014

Aktiv informasjon om kommunetiltak. Tips og råd og kunnskapsformidling. Størst forventninger til at nasjonalt nivå driver formidling. Totalt få innspill på emnet og bare fordelt på kommunene og nasjonalt nivå.

7. Støttesystemer/rutiner

G april 2014

Behov for rutiner for saksbehandling synes i hovedsak å være dekket.

G nov 2014

Sterkest forventning til at regionalt nivå tar tak i rutiner og maler og er pådriver for å få slike brukt. Kommunalt nivå vil anvende slike, men ikke utvikle dem. Tydelige retningslinjer fra nasjonalt nivå og mer tid i prosjektarbeid.

8. Økonomi/tilskott

G april 2014

Det forventes at staten har tilskottsordninger som kan utvirke gjennomføring av tiltak, samtidig som det i noen grad angis at uu-formål må angis særskilt i budsjettsaker.

G nov 2014

Tilskottsmidler over flere år gir forutsigbar planlegging og kontinuitet. Midler er en gulrot, men små tilskott gir vansker med å rigge prosjekt. Alle forventninger rettet seg mot statlig nivå

9. Samarbeid/samordning/nettverk

G april 2014

Det er store forventninger til at både regionalt og statlig nivå oppretter og driver nettverk og kontaktskapende arbeid. Målet er tverrfaglig samarbeid og kompetanseheving. Samtidig påpekes behov for statlig samordning både nasjonalt og regionalt og at fylkesmannen og fylkeskommunen i fellesskap gjør fokus på universell utforming sterkere synlig.

G nov 2014

Samhandling regional og lokalt nivå. Regionale nettverk. Interkommunalt samarbeid små kommuner. Aktivt forhold til rådene. Sterke forventninger til at nasjonalt nivå tar initiativ til samordning og nettverk, og legger til rette for

praktiske arbeidsformer i prosjekt. Sterke forventninger til veiledning gjennom nettverk. 25% av alle innspill var til dette emnet.

10. Retningslinjer/standarder

G april 2014

Innspillene angir klart at det er fortsatt behov for retningslinjer, standarder og tydelige veiledere og at det er statlig ansvar for å få slikt utarbeidet.

G november 2014

Ingen innspill rettet seg særskilt mot temaet, men retningslinjer og klart lovverk var inkorporert under andre emner

11. Oppdragsbrev

G april 2014

En liten, men tydelig markering av at fylkesmannen bør få klare oppgaver i emnetsoppgaven fra departementene.

G november 2014

Temaet ikke nevnt.

Tabell 1. Antall forslag fordelt på nivåer og innretninger (Gardermoen april 2014)

Respondenter: 28 delt fra fk og fm

	Tabell 1, 8.3.15 Elu - Gardermoen april 2014	Komm	Reg	Nasj	
1	forankring	5	6	2	11
2	bevisstgjøring"/oppmerksomhet"/kompetanse	8	15	11	34
3	planlegging	13	7	0	20
4	kartlegging/utvikling	3	0	0	3
5	tiltak/prosjekter/ny handlingsplan	8	3	2	13
6	informasjon/formidling	2	0	3	5
7	støttesystemer/rutiner	2	0	0	2
8	økonomi/tilskott	5	5	13	23
9	samarbeid/samordning/nettverk	2	17	15	34
10	retningslinjer/standarder	0	0	17	17
11	oppdragsbrev	0	0	3	3
		48	53	64	165

Tabell 2. Antall forslag fordelt på nivåer og innretninger (Gardermoen nov 2014)

Respondenter: 40 fra kommuner, 11 fra fk + fm

	Tabell 2, 8.9.15 Elu - Gardermoen november 2014	Komm	Reg	Nasj	
1	forankring	20	1	2	23
2	bevisstgjøring"/oppmerksomhet"/kompetanse	3	11	3	17
3	planlegging	0	6	0	6
4	kartlegging/utvikling	6	0	0	6
5	tiltak/prosjekter/ny handlingsplan	4	7	8	19
6	informasjon/formidling	5	5	10	20
7	støttesystemer/rutiner	7	10	2	19
8	økonomi/tilskott	0	0	7	7
9	samarbeid/samordning/nettverk	9	12	21	42
10	retningslinjer/standarder				
11	oppdragsbrev				
		54	52	53	159

ROLLER OG ARBEIDSMETODER (JF TABELL 3)

UNDERSØKELSE GARDERMOEN 2. APRIL 2014

I erfaringsrapporten T-1540 til tiltak *K1 Nasjonalt utviklingsprosjekt for universell utforming i fylker og kommuner 2009 – 13* ble alle prosjekter og eksempler gruppert etter hvilke roller tiltakshaverne fungerte i prosjektene og hvilke arbeidsmetoder prosjektene og eksemplene demonstrerte.

- Rollene: samfunnsutvikler, myndighetsutøver, tjenesteyter
- Arbeidsmetodene: organisering, samarbeidsformer, kurs og skolering, forankring

I T-1540 ble dette presentert i en matrise.

Innspillene fra Gardermoen 2. april 2014 er sortert tilsvarende i samme matrise. Se tabell 2.

Tabell 2. Roller og arbeidsmetoder

		Nivå	Arbeidsmetoder				
			Organiser- ing	Samarbeids- former	Kurs og skolering	Forankring	
Roller	Samfunns- - utvikler	Kom	8	1	7	9	25
		Reg	4	6	3	2	13
		Nas				4	4
	Myndighets- utøver	Kom	7	6	3	7	23
		Reg	17	7	6	10	40
		Nas	38	8	6	8	60
	Tjeneste- yter	Kom					0
		Reg					0
		Nas					0
			74	28	25	40	165

Det viser at det legges betydelig vekt på statens rolle som myndighetsutøver. Noe mindre vekt legges på regionnivåets arbeid som utøver av myndighet. Samtidig markeres det klart at regionnivået har en rolle som samfunnsutvikler. Det legges omtrent like mye vekt på forventningene til kommunenes roller, både som myndighet og som samfunnsutvikler.

Ingen av innspillene har forventninger til de tre nivåenes roller som tjenesteyter. Det tyder på at for seminarets deltakere er tjenesteyting ikke i stor nok grad noe som forventes å gi resultat for forankring av prinsippene for universell utforming.

Organisatoriske grep blir vektlagt mest, særlig på nasjonalt og regionalt nivå. Videre påpekes bedre forankring med jevnt vekt på nivåenes roller som myndighetsutøvere,

og for kommunens del: som samfunnsutvikler. Det siste kan peke mot forventninger om bedre politisk forståelse. De få, men likevel angitte utfordringer om forankring på nasjonalt nivå, kan speile en oppfatning om at sektoransvarsprinsippet ikke i alle sammenhenger er nedfelt på dette området.

Ellers er det en påpeking av samarbeidsformer kan bli bedre, særlig på regionalt nivå og i nivåenes myndighetsroller.

Kurs og skoling er det tydelig fremdeles behov for, men ikke i samme grad som tidligere.